

Ceacht 1

Dearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine (DUCD)

Aidhm: Go dtuigfeadh na daltaí Dearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine (DUCD).

Torthaí Foghlama:

Ag deireadh an cheachta, beidh na daltaí in ann:

- An DUCD a aithint.
- An fáth a bhfuil an DUCD ann a mhíniú.
- 5 cheart atá cosanta ag an DUCD a aithint agus a ainmniú.
- Na hairteagail ón DUCD a bhaineann le náisiúntacht a aithint i.e. Airteagal 2, 15 agus 19.

Airteagal 2:

Tá sé de cheart ag gach duine nach gcaithfí leo go claonta ar aon bhealach, is cuma cén cine nó gnéas lena mbaineann tú, an dath craicinn atá ort, an teanga a labhraíonn tú, an reiligiún nó na tuairimí atá agat, cúlra clainne, stádas sóisialta nó eacnamaíoch, breith nó náisiúntacht.

Airteagal 15:

Tá ceart náisiúntachta ag gach duine, tá sé de cheart ag gach duine a náisiúntacht a bheith aitheanta agus tá sé de cheart ag gach duine a náisiúntacht a athrú.

Airteagal 19:

Tá ceart ar shaoirse tuairimíochta ag gach duine agus tá sé de cheart ag gach duine na tuairimí atá acu a chur in iúl.

Riachtanais don Rang:

- Seit cártaí meaitseála le tabhairt do gach grúpa de chúigear daltaí sa rang.
 - Tá 6 sheit de chártaí meaitseála i mboscaí beaga agus an lipéad 'Ceacht 1' scríofa orthu.
 - Tá 20 cárta a bhfuil téacs orthu agus 20 cárta a bhfuil pictiúir orthu i ngach aon bhosca beag.
 - Tá uimhir ar gach cárta sa chaoi is gur féidir leis an múinteoir a chinntiú go bhfuil 40 cárta curtha ar ais i ngach aon bhosca ag deireadh an cheachta.
 - Tá na cártaí meaitseáilte mar is ceart sa leabhrán seo ar mhaithe le cabhrú leis an múinteoir.
- Cóip den DUCD le fótachóipeáil ag an múinteoir do gach dalta. Tá achoimre ar an DUCD le fáil sa leabhrán seo.
- Bileog Obair Bhaile le fótachóipeáil ag an múinteoir do gach dalta. Tá an Bhileog Obair Bhaile le fáil sa leabhrán seo.

Tús an Ranga:

1. Roinn na daltaí i ngrúpaí de chúigear agus tabhair seit cártaí meaitseála do gach grúpa. Iarr ar na daltaí na pictiúir a mheaitseáil leis an téacs.

Forbairt an Ranga:

2. Iarr ar gach grúpa ceart amháin a ainmniú agus an pictiúr a théann leis a thaispeáint. Déan plé gairid ar aon cheist a thagann chun cinn toisc go roghnaíonn grúpa eile ráiteas maidir le ceart eile a ghabhann leis an bpictiúr céanna.
3. Ceistigh na daltaí faoin tábhacht a bhaineann leis na cearta seo.
4. Mínigh an DUCD do na daltaí. Abair leo go bhfuil na cearta seo chomh tábhachtach go bhfuil cosaint tugtha dóibh i ndoiciméad ar a dtugtar Dearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine. Tabhair cóip den DUCD do gach dalta agus iarr orthu díriú ar Airteagail 2, 15 agus 19.

Deireadh an Ranga:

5. Obair Bhaile: Tá an Bhileog Obair Bhaile le tabhairt do gach dalta.

Nótaí don Mhúinteoir:

Le linn an Dara Cogadh Domhanda sa bhliain 1941, dúirt Uachtarán na Stát Aontaithe, Franklin D. Roosevelt, gurb iad na coinníollacha riachtanacha a bhain le síocháin ná saoirse cainte, saoirse creidimh, saoirse ón nganntanas agus saoirse ón eagla.

Idir 1942 agus 1944, bhuail na ceannairí ó na príomhchumhachtaí le chéile chun eagraíocht nua a bhunú chun stáit an domhain a thabhairt le chéile. Tugadh na Náisiúin Aontaithe ar an eagraíocht a bunaíodh.

Idir 1946 agus 1948, ní gan stró a rinne na Náisiúin Aontaithe Dearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine a scríobh. Thóg sé an-chuid ama aontú ar dhoiciméad a thabharfadh aitheantas do na córais éagsúla pholaitiúla, eacnamaíocha agus chultúrtha de chuid na Náisiún Aontaithe.

Ar an 10 Nollaig 1948, d'fhaomh Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an DUCD. D'fhan ocht dtír siar ón vóta.

Obair bhaile do Cheacht 1

Tarraing nó greamaigh pictiúir sna boscaí seo a léiríodh na trí Airteagal seo ón DUCD.

Airteagal 2: Tá sé de cheart ag gach duine nach gcaithfí leo go claonta ar aon chúis.

Airteagal 15: Tá sé de cheart ag gach duine náisiúntacht a bheith acu.

Airteagal 19: Tá sé de cheart ag gach duine saoirse tuairimíochta a bheith acu.

Dearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine

Tá sé de cheart ag gach duine:

1. A bheith saolaithe saor, comhionann agus le dínit.
2. Nach gcaithfí leo go claonta ar aon chúis.
3. A bheith beo agus maireachtáil i saoirse agus i sábháilteacht.
4. A bheith saor.
5. A bheith saor ó ghortú agus ó chéasadh.
6. A bheith aitheanta os comhair an dlí.
7. Cothromaíocht agus an chosaint chéanna a fháil os comhair an dlí.
8. Cúnamh dlíthiúil a lorg nuair nach n-aithnítear cearta an duine.
9. A bheith saor ó ghabháil nó ó imtheorannú éagórach.
10. Éisteacht chothrom agus phoiblí a fháil.
11. Go gcaithfí leo go bhfuil siad neamhchiontach go dtí go gcruthaítear a mhalairt.
12. Príobháideacht a bheith acu.
13. Saoirse taistil a bheith acu.
14. Tearmann a fháil.
15. Náisiúntacht a bheith acu.
16. Pósadh.
17. Maoin a bheith acu.
18. Saoirse smaointeoireachta, saoirse coinsiasa agus saoirse creidimh a bheith acu.
19. Saoirse tuairimíochta a bheith acu.
20. Saoirse comhdhála agus caidrimh a bheith acu.
21. Páirt a ghlacadh sa rialtas.
22. Leas sóisialta a bheith acu.
23. Obair a dhéanamh.
24. Scíth agus siamsaíocht a bheith acu.
25. Caighdeán dóthanach maireachtála a bheith acu.
26. Oideachas a fháil.
27. Páirt a ghlacadh i saol cultúrtha an phobail.
28. Meas a bheith acu ar an ord sóisialta atá riachtanach chun na cearta seo a fháil.
29. Meas a bheith acu ar chearta daoine eile, ar chearta an phobail agus ar mhaoin phoiblí.
30. Ní fhéadfaidh aon duine an Forógra seo a léamh ar bhealach a d'fhéadfadh cearta agus saoirse daoine eile a chur i mbaol.

Cártaí Meaitseála

Ceacht Lesson 1

Reiligiún

Tá sé de cheart ag gach duine a gcreideamh a chleachtadh

1

1 = L

↔

Ceacht Lesson 1

L

Ceacht Lesson 1

Scíth agus Caitheamh Aimsire

Tá sé de cheart ag gach duine a scíth a ligean

2

2 = M

↔

Ceacht Lesson 1

M

Ceacht Lesson 1

Maoin

Tá sé de cheart ag gach duine maoin a shealbhú

3

3 = G

↔

Ceacht Lesson 1

G

Ceacht Lesson 1

Sealúchais

Tá sé de cheart ag gach duine sealúchais a bheith acu

4

4 = O

↔

Ceacht Lesson 1

O

Ceacht Lesson 1

Difríochtaí

Tá gach duine saor agus ar comhchéim

5

5 = E

↔

Ceacht Lesson 1

E

Ceacht
Lesson 1

6

Scoil

Tá sé de cheart ag gach duine freastal ar scoil

$$6 = K$$

Ceacht
Lesson 1

K

Ceacht
Lesson 1

7

Seirbhísí Sláinte

Tá sé de cheart ag gach duine cúram sláinte a fháil

$$7 = I$$

Ceacht
Lesson 1

I

Ceacht
Lesson 1

8

Pósadh

Tá sé de cheart ag gach duine pósadh

$$8 = J$$

Ceacht
Lesson 1

J

Ceacht
Lesson 1

9

Rialtas

Tá sé de cheart ag gach duine páirt a ghlacadh i rialtas na tíre

$$9 = P$$

Ceacht
Lesson 1

P

Ceacht
Lesson 1

10

Agóid

Tá sé de cheart ag gach duine agóid a dhéanamh

$$10 = F$$

Ceacht
Lesson 1

F

Ceacht Lesson 1

Tuairimí

Tá saoirse cainte ag gach duine

11

 $11 = R$

Ceacht Lesson 1

R

Ceacht Lesson 1

Náisiúntacht

Tá ceart náisiúntachta ag gach duine

12

 $12 = H$

Ceacht Lesson 1

H

Ceacht Lesson 1

Coinsias

Tá sé de cheart ag gach duine réasún agus coinsias a úsáid

13

 $13 = N$

Ceacht Lesson 1

N

Ceacht Lesson 1

Vótáil

Tá sé de cheart ag gach duine páirt a ghlacadh i dtoghcháin

14

 $14 = S$

Ceacht Lesson 1

S

Ceacht Lesson 1

Oideachas

Tá sé de cheart ag gach duine oideachas a fháil

15

 $15 = T$

Ceacht Lesson 1

T

Ceacht
Lesson 1**Cineáltas**

Tá sé de cheart ag gach duine aire agus grá a fháil

16

16 = DCeacht
Lesson 1

D

Ceacht
Lesson 1**Taisteal**

Tá sé de cheart ag gach duine dul ag taisteal

17

17 = CCeacht
Lesson 1

C

Ceacht
Lesson 1**Cóir**

Tá sé de cheart ag gach duine cothromaíocht a fháil sna cúirteanna

18

18 = UCeacht
Lesson 1

U

Ceacht
Lesson 1**Tionóil**

Tá sé de cheart ag gach duine casadh le daoine eile

19

19 = QCeacht
Lesson 1

Q

Ceacht
Lesson 1**Fostaíocht**

Tá sé de cheart ag gach duine obair a bheith acu

20

20 = BCeacht
Lesson 1

B